Сурагчийн овог нэр:

Эхэлсэн.... он.....сар.....өдөр....цаг
Дууссан.... он.....сар.....өдөр....цаг

VI

Энэ хичээлээр юу хийх вэ?

Үндэсний бичгийн үндсэн зурлагыг харьцуулах аргаар ялган таньж, хичээнгүй бичнэ.

Хичээлийн сэдэв: **“Монгол бичгийн үндсэн зурлага”**

Д 1 Үндэсний бичгийн үндсэн махбодыг зурагтай харьцуулан хараад, зураасаар холбоорой.

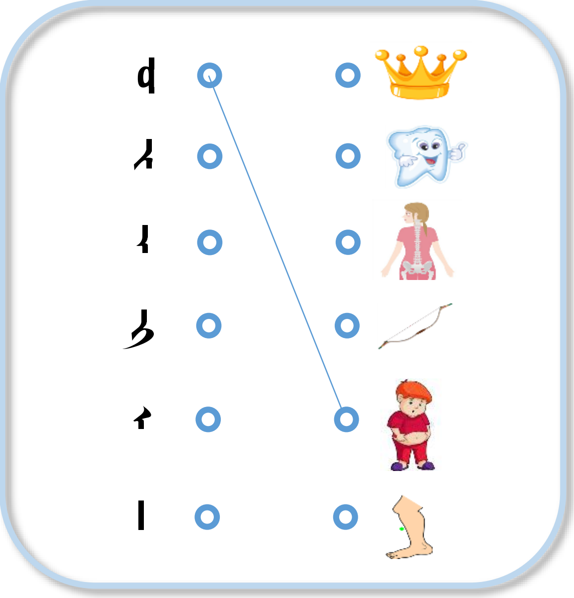

Д 2 Алхам 1: Зурлагуудыг харьцуулан хараад, ялгаатай, онцлог шинжийг оюундаа зураглан төсөөлөөд, зурлага бүрийн хажуугийн хоосон зайд төстэй зүйлийг зураарай.

Улгэрлэвэл: Нум, гэдэс хоёрын ялгаа нь нум арагшаа нумарсан зурлагатай бол гэдэс урагшаа нумарсан зурлагатай байна. Тиймээс тогтоохын тулд шинэ сар, хуучин сартай адилтган зурж тэмдэглэлээ.

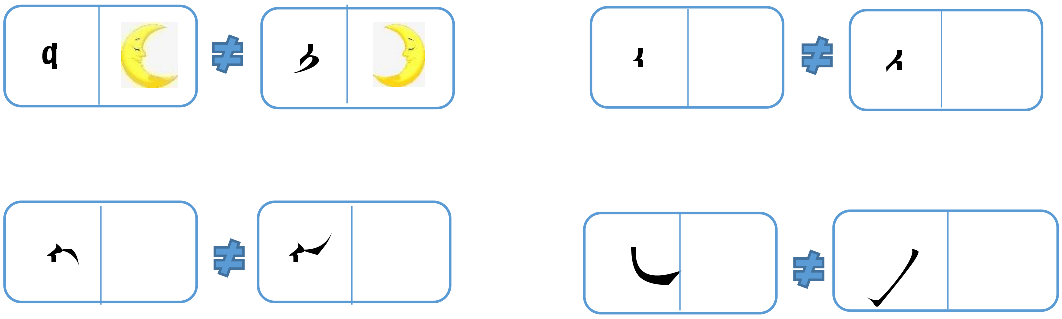

Алхам 2: Зурлагуудаа тогтоосон биз дээ хүүхдүүд ээ! Тэгвэл одоо зурлагуудаа нэг нэг мөр хичээнгүй, сайхан бичээрэй.

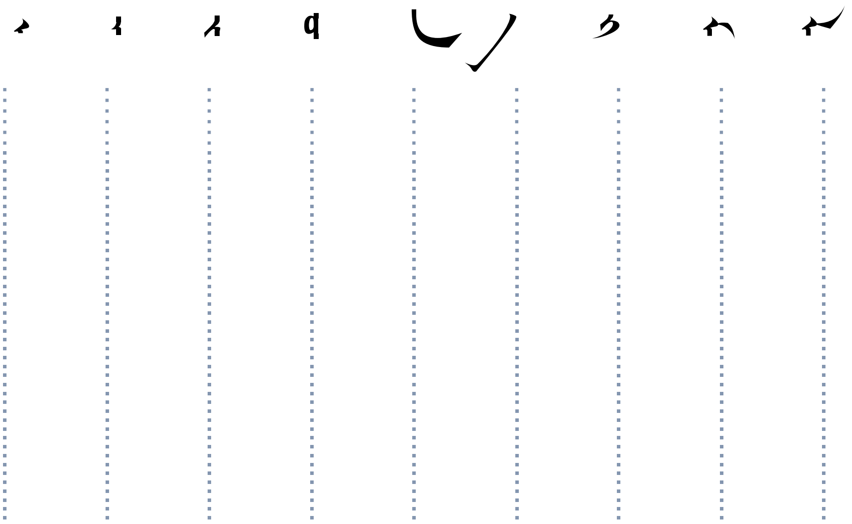

Өөрийн үнэлгээ:

Хүүхдүүд ээ, дараах хүснэгтэд ажилласан дасгалын дугаарыг бичээд, багшаасаа асуух, тодруулах, тухайн даалгаврын хүрээнд онцлон тэмдэглэх зүйлээ бичээрэй.

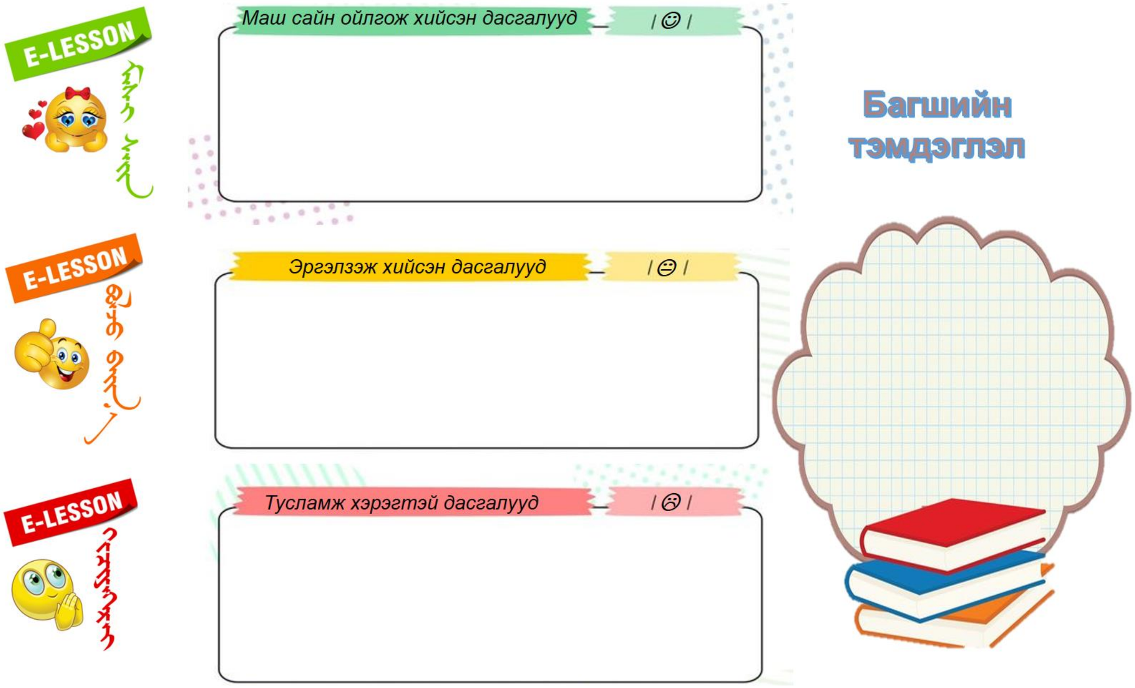

Сурагчийн овог нэр:

Эхэлсэн.... он.....сар.....өдөр....цаг
Дууссан.... он.....сар.....өдөр....цаг

VI

Энэ хичээлээр юу мэддэг, чаддаг болох вэ?

- *Эгшигийн эхэн, дунд, адагт ордог хэлбэрийг нүдлэн тогтоох*
- *Эгшиг зохицох ёсыг мэдэх*

Хичээлийн сэдэв: **“Монгол бичгийн эгшиг үсгийг тэмдэглэх”**

Д 1

Алхам 1: Хүүхдүүд ээ, дэргэдээ шүдэнзний мод бэлдээрэй. Аюулгүй байдлыг баримтлан багшийнхаа заавраар эгшиг үсэг бүтээхэд л ашиглаад хураагаарай.

Үлгэрлэвэл: Нуруу, шилбэ, нуруу махбод бүхий үсгийг бүтээхдээ 5 шүдэнзний мод ашиглан бүтээгээд, бичээрэй.

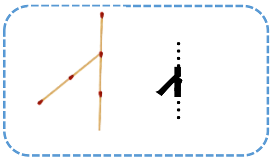

a. Нуруу, шүд, нуруу махбод бүхий үсгийг 3 шүдэнзний мод ашиглан бүтээгээд тохирох хэсэгт эгшиг үсгийг бичээрэй.
b. Нуруу, гэдэс, нуруу махбод бүхий үсгийг 5 шүдэнзний мод ашиглан бүтээгээд тохирох хэсэгт эгшиг үсгийг бичээрэй.
c. Нуруу, гэдэс, нум махбод бүхий үсгийг 7 шүдэнзний мод ашиглан бүтээгээд тохирх хэсэгт эгшиг үсгийг бичээрэй.

Алхам 2: Бодомжийг гүйцээн бичээд, охины үлээж байгаа хөөс дээрх үсэгтэй холбоорой.

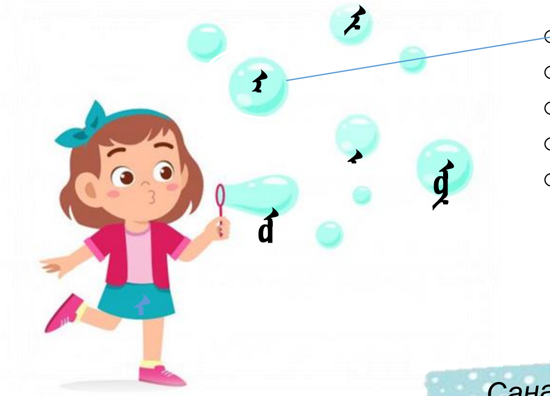

- Титэмд шүд нэмээд ... үсэг болно.
- Титэм дангаараа ... үсэг болно.
- Титэмд шилбэ нэмээд ... үсэг болно.
- Титэмд гэдэс нэмээд ..., ... үсэг болно.
- Титэмд гэдэс, шилбэ нэмээд ..., ... үсэг болно.

Санамж

Үндэсний бичигт о/у эгшигийг ᠣ ᠣ ᠣ ө/ү эгшигийг ᠥ ᠥ ᠥ гэж ижил хэлбэрээр тэмдэглэдэг.

Д 2

Алхам 1: Эгшиг зохицох ёсны дагуу нэг бүлэгт хамаарахгүй нэг үсгийг олж хасаарай. \Дээр нь X тэмдэглэгээ хийх\

Алхам 2: Үлдсэн эгшгүүд эр, эм аль болохыг ном дээрх хоосон зайд бичээрэй.

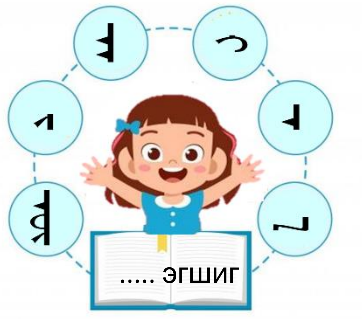

Үндэсний бичигт тэргүүн үеэс хойш о,ө ордоггүй.

Эр үгэнд "у"

Эм үгэнд "ү" хэмээн дуудна.

Д 3

Алхам 1: Эгшгийн эхэн, дунд, адагт ордог хэлбэрийг гүйцээн дүрс дээрх хоосон зайд бичээрэй.
Алхам 2: Эгшиг бүрийг нуруугаар холбон хажуугийн зайд бичээрэй.

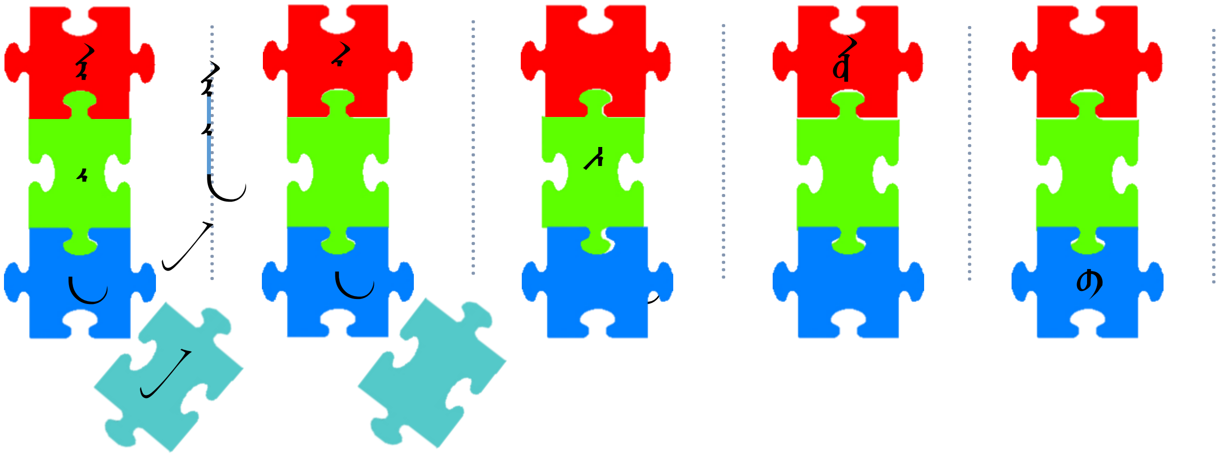

Санамж:

Үгийн адагт тохиолдох А,Э эгшгийн сүүл хэлбэрийг хамт, орхиц хэлбэрийг ихэвчлэн салангид бичнэ. Саланги бичих галигийг зураасаар "-" гэж тэмдэглэнэ.

Жишээ нь:

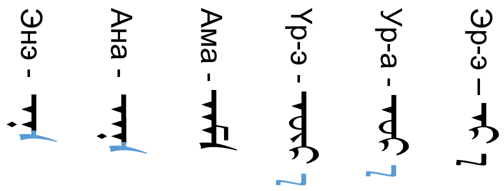

Д 4 Галигийг үндэсний бичгээр бичихдээ эр эмээр нь ангилан дараах хүснэгтэд бичээрэй.

Эүи, аоу, өү-э, иу-а, үэө, уоа

Хүүхдүүд ээ! Сурах бичгийн 9-р талд байгаа “Эгшиг үсгийн бататгал дасгал”-г ажиллаарай.

Өөрийн үнэлгээ:

Хүүхдүүд ээ, дараах хүснэгтэд ажилласан дасгалын дугаарыг бичээд, багшаасаа асуух, тодруулах, тухайн даалгаврын хүрээнд онцлон тэмдэглэх зүйлээ бичээрэй.

Маш сайн ойлгож хийсэн дасгалууд | 😊 |

Эргэлзэж хийсэн дасгалууд | 😑 |

Тусламж хэрэгтэй дасгалууд | ☹ |

Багшийн тэмдэглэл

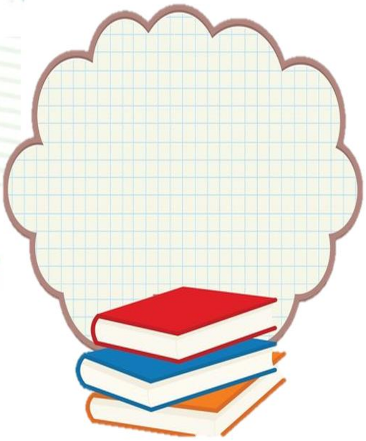

Сурагчийн овог нэр: ……………………….

Эхэлсэн…. он…..сар…..өдөр….цаг
Дууссан…. он…..сар…..өдөр….цаг

Хичээлийн сэдэв: **“Эгшгийн эхэн, дунд, адагт ордог хэлбэрээр Н,М,Л гийгүүлэгчийг амилуулан зөв бичих”**

VI

Энэ хичээлээр юу хийх вэ?

- *Н,М,Л гийгүүлэгчийг эгшгээр амилуулан бичих*
- *Дуудлага бичлэг тохирдог үг, дармал, бичмэл бүхий үг, холбоо үг, хялбар үгтэй өгүүлбэрийг унших*
- *Галигаас үндэсний бичгээр бичих*

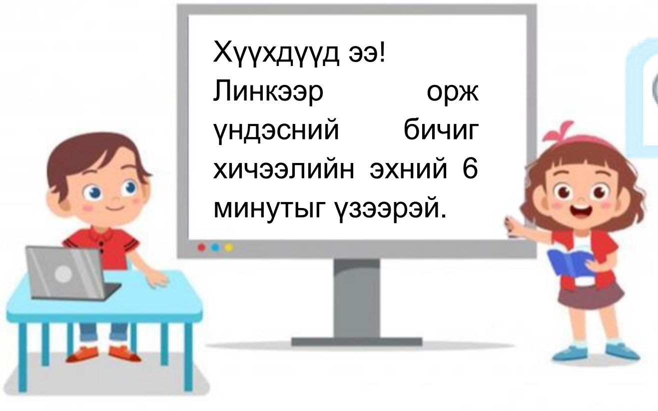

https://econtent.edu.mn/telelesson/6/4/3536

Д 1 Алхам 1: Дараах үсгүүдийн онцлох зурлагыг тохирох зурагтай холбоорой.

Алхам 2: Үсгийг нэрлэж арын зайд бичээрэй.

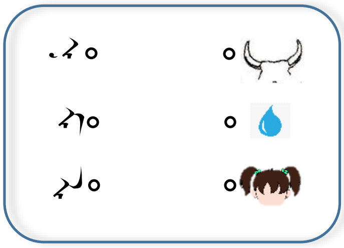

….. үсэг

….. үсэг

….. үсэг

Хүүхдүүд ээ!

Сурах бичгийн 10-р талд байгаа “Гийгүүлэгч үсэг” гэсэн сэдвээс үсгүүдээ хараарай.

Д 2 Алхам 1: Дараах загвараас үе бүтээснийг ажиглаад М,Л үсгийг эгшгээр амилуулан бичээрэй.

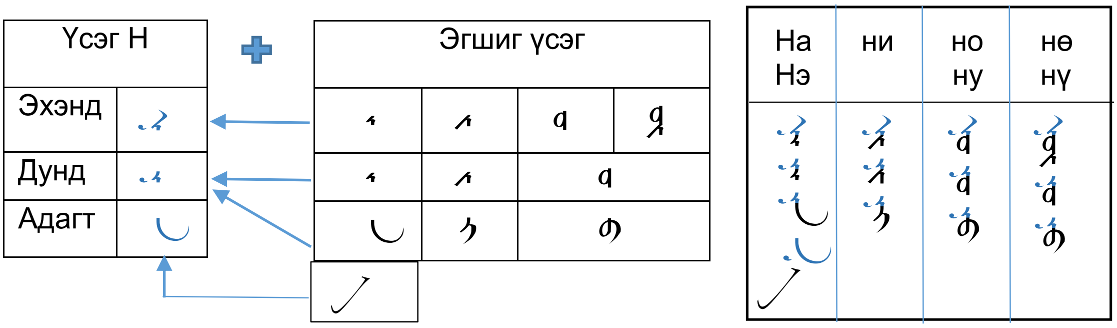

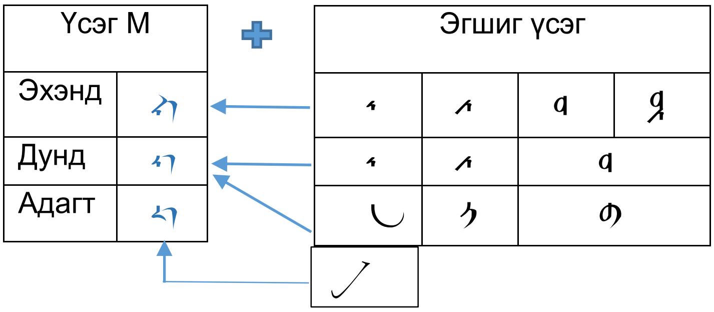

ма мэ	ми	мо му	мө мү

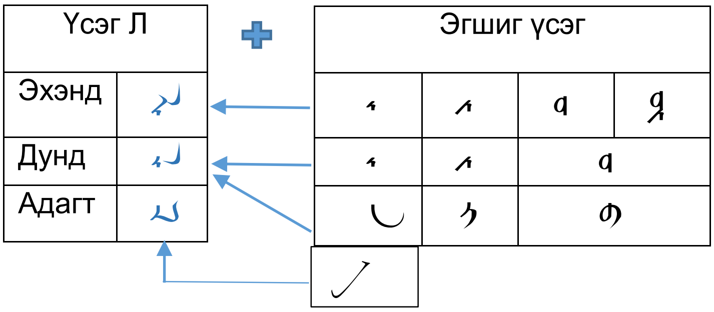

ла лэ	ли	ло лу	лө лү

Д 3 Дараах өгүүлбэрүүдийг уншаад, асуултад хариулан бичээрэй.

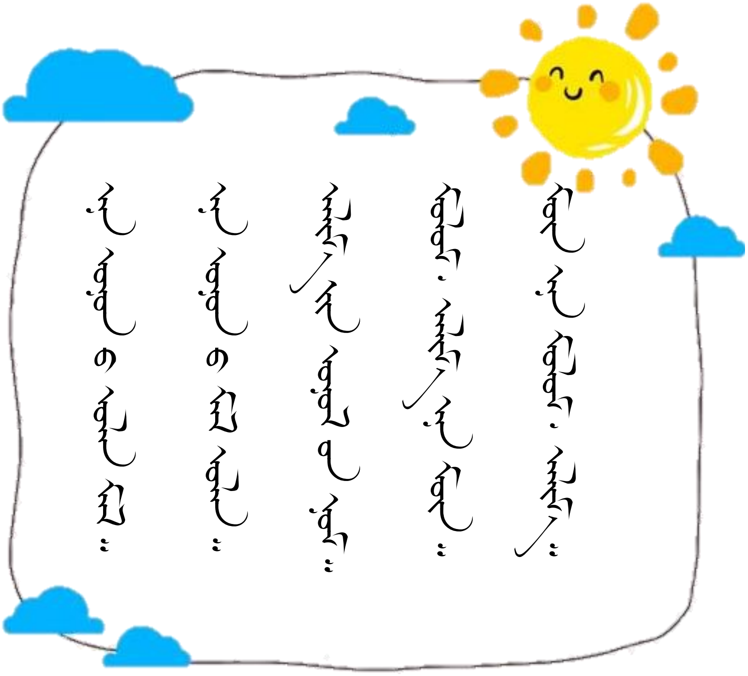

Асуулт 1: Олон малтай хүний нэрийг бичээрэй.

....

Асуулт 2: Алимаад юу байдаг вэ?

....

Асуулт 3: “Энэ” гэсэн үг хэд орсон байна вэ?

....

Асуулт 4: Алимаатай хамт байсан хүний нэрийг бичээрэй.

....

Санамж

- *Эгшигийн өмнө орсон "Н" гийгүүлэгчийн өмнө дусал бичнэ. Жишээ нь:* -*унь*
- *Гийгүүлэгчийн өмнө болон үгийн адагт "Н" орвол дусал бичихгүй. Жишээ нь:* *он,* *анд*

Д 4

Алхам 1: Дараах хүснэгтэд байгаа тодруулсан үсгүүдийг холбон зурж, 5 үг бүтээж үндэсний бичгээр бичээрэй.
Алхам 2: Дугаарласан хоосон зайд галиг, кириллээр бичээрэй.
Эхний үгийг жишээ болгон оруулаа.

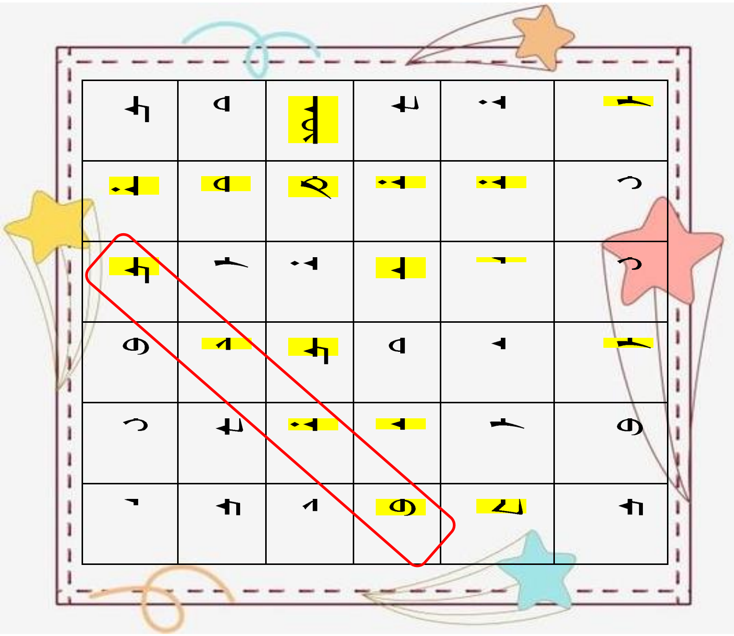

1.
2. ……………
3. ……………
4. ……………
5. ……………

1. Мину - миний
2. ……………………
3. ……………………
4. ……………………
5. ……………………

Д 5

Алхам 1: Сурах бичгийн 12, 13-р талд байгаа "Харьяалах, заахын тийн ялгалын нөхцөлийн тухай тайлбар"-ыг уншаарай.

Алхам 2: Галигийг үндэсний бичгээр бичээрэй.

Онун-у ном	ман-у эмүн-э	мал-ун ами	эм-и	им-и
……	……	……	……	……

Хүүхдүүд ээ!

Сурах бичгийн 13-р талд байгаа 8-р дасгалыг ажиллавал амархан байх даа.

Д 6 Үг бүтээх таавдрыг уншаад, анх байсан үг, дахин үүссэн үг 2-г хариулт хэсэгт үндэсний бичгээр бичээрэй.

Таавар -1

Эрдэм ном сурах
Эрхэм дээд хэрэглэл бүхий
Эдийн гэдсийг шүдээр
сольтол
Эрхт төрийн төлөө
Эвлэж нэгдсэн бүлэг
болчихов.

Хариулт (.......) – (........)

Таавар -2

Өвдсөн нэгнийг
илааршуулдаг шидтэний
Өргөлтөт эгшиг дээр шилбэ
нэмтэл
Өөрийн гэдгээ таних тэмдэг
болоод хувирчихав.

Хариулт (.......) – (........)

Өөрийн үнэлгээ:

Хүүхдүүд ээ, дараах хүснэгтэд ажилласан дасгалын дугаарыг бичээд, багшаасаа асуух, тодруулах, тухайн даалгаврын хүрээнд онцлон тэмдэглэх зүйлээ бичээрэй.

Маш сайн ойлгож хийсэн дасгалууд | ☺ |

Эргэлзэж хийсэн дасгалууд | 😐 |

Тусламж хэрэгтэй дасгалууд | ☹ |

Багшийн тэмдэглэл

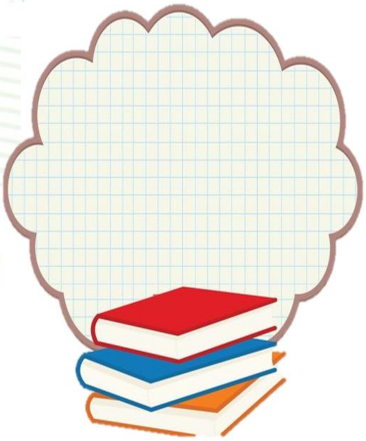

Сурагчийн овог нэр:

Эхэлсэн.... он.....сар.....өдөр....цаг
Дууссан.... он.....сар.....өдөр....цаг

VI

Энэ хичээлээр юу хийх вэ?

- *Р,Я үсгийг эгшгээр амилуулах*
- *Дармал, бичмэл бүхий үг, холбоо үг, хялбар үгтэй өгүүлбэрийг унших*
- *Галигаас үндэсний бичгээр бичих*

Хичээлийн сэдэв: **“Эгшгийн эхэн, дунд, адагт ордог хэлбэрээр Р,Я гийгүүлэгчийг амилуулан зөв бичих”**

Д 1 Р,Я үсгийн зурлагыг харьцуулан ижил ба ялгаатай талыг жагсаан бичээрэй.

Р үсэг ялгаатай тал

....
....
....

Р,Я үсгийн ижил тал

Я үсэг ялгаатай тал

....
....
....

....

Д 2 Хөтөч охин маань үсэг байсан бол ямар үсэг болох бол? гээд бодолд дарагдаж сууна. Түүнд ямар үсэг болохыг нь бичиж өгч туслаарай.

Би ямар үсэг вэ?

Чи бол титэм, этгэр шилбэ, нуруутай	+	Чи бол нуруу, шүдтэй	=	
Чи бол титэм, эвэртэй шилбэ\шилбээр огтолсон\, нуруутай	+	Чи бол нуруу, шилбэтэй	=	....
Чи бол нуруу, этгэр шилбэ, нуруутай	+	Чи бол нуруу, нумтай	=	....

Дээрх дасгалыг ажиллахад бэрхшээлтэй байвал https://econtent.edu.mn/telelesson/6/4/3536 линкээр орж 6 минутаас хойш үзээрэй. Мөн сурах бичгийн 16-р талыг хараарай.

Д 3 Дээрх асуулттай ижлээр Р,Я үсгийг эгшгээр амилуулан асуулт зохион бичээд, гэр бүлийнхэн болон найзуудаасаа асууж, ямар үсэг болохыг таалгаарай.

....	+	....	=	
....	+	....	=	
....	+	....	=	

Д 4 Үсгийг зөв дараалалд оруулан, зургийн нэрийг үндэсний бичгээр, бичмэлээр бичээрэй.

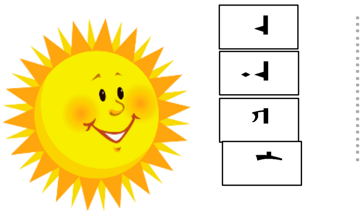

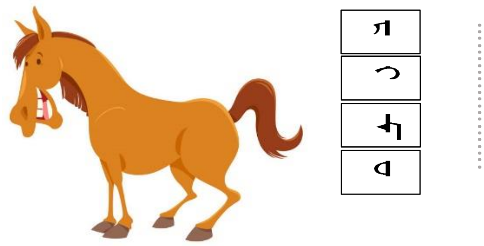

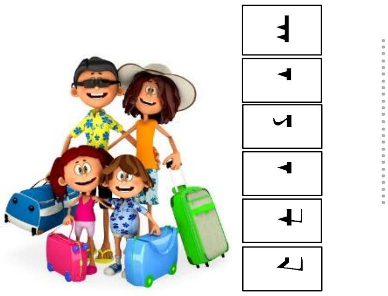

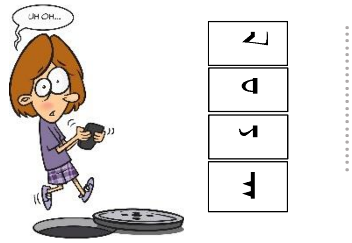

Д 5 Загварыг ажиглаад, дутуу мөрийг гүйцээж бичээрэй.

Сурах бичгийн 17-р талд байгаа “Хос эгшиг” болон 17, 18-р талд байгаа “и толгойт бүтээвэр”-ийн тухай мэдээллийг уншаарай.

Мөн сурах бичгийн 18-р талд байгаа дасгал 7, 19-р талд байгаа дасгал 8-г ажиллаарай.

Д 6 Дараах үйл үгсийг загварын дагуу үйлийн нөхцөлүүдээр хувилган бичээрэй.

Нөхцөл дагуулахад үгийн адагт орсон эгшиг үгийн дунд ордог эгшиг болон хувирч байгааг анзаараарай.

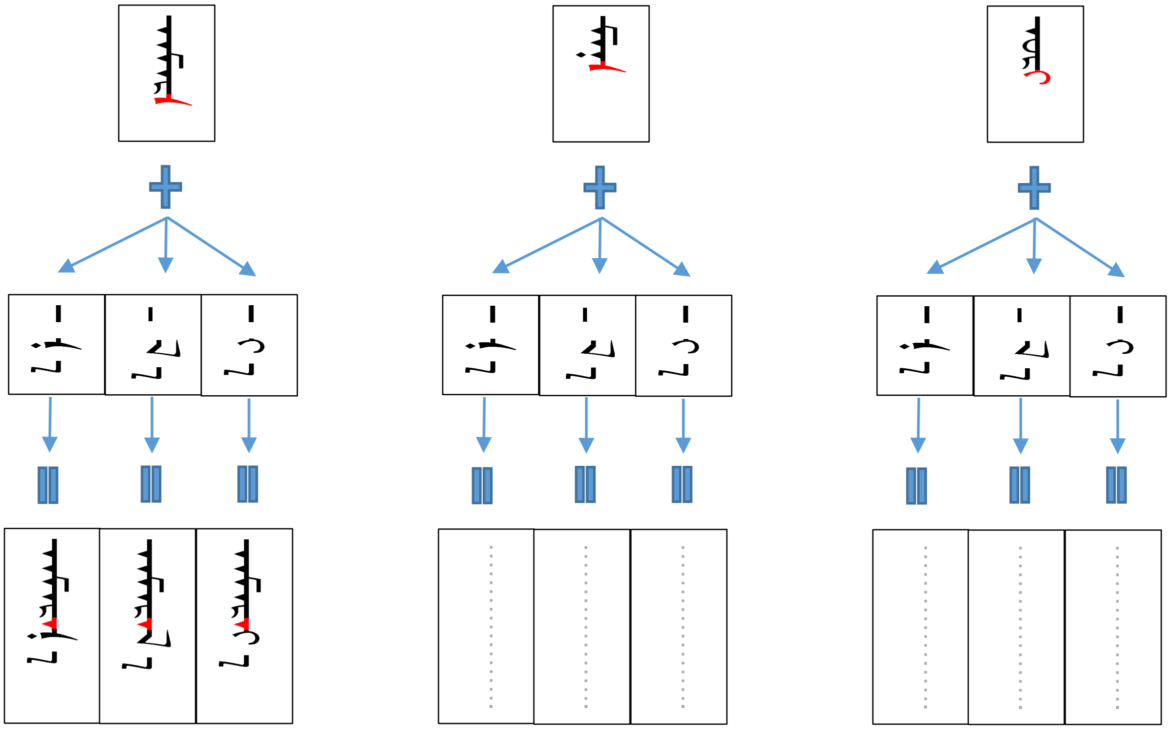

Өөрийн үнэлгээ:

Хүүхдүүд ээ, дараах хүснэгтэд ажилласан дасгалын дугаарыг бичээд, багшаасаа асуух, тодруулах, тухайн даалгаврын хүрээнд онцлон тэмдэглэх зүйлээ бичээрэй.

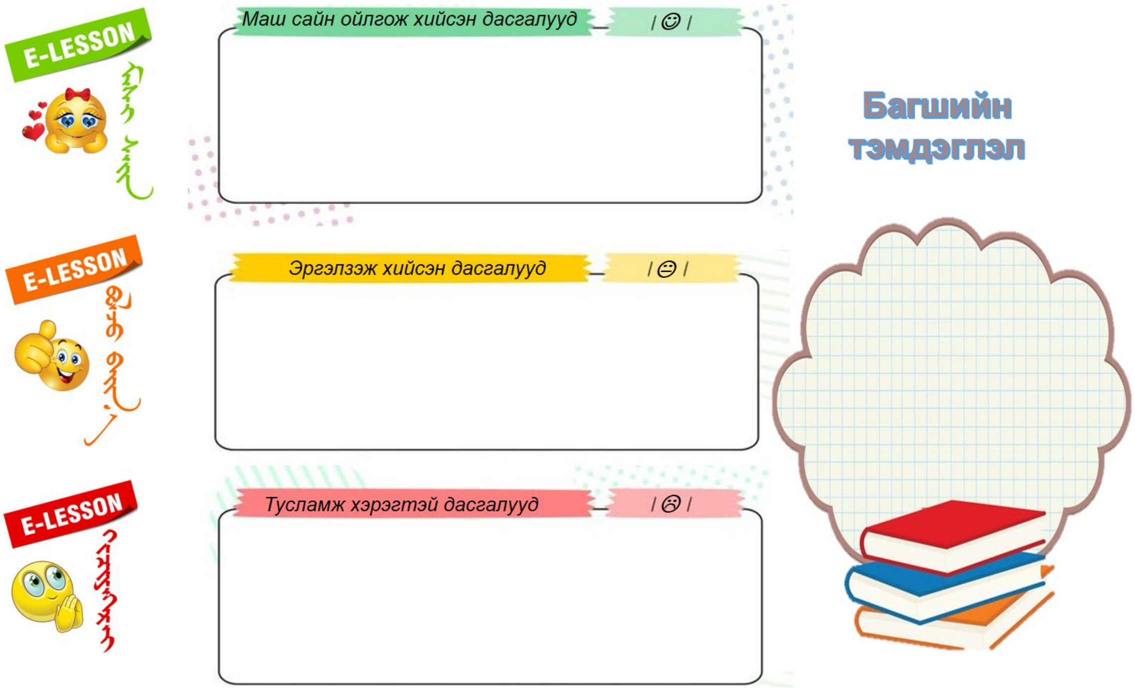

Сурагчийн овог нэр:

Эхэлсэн.... он.....сар.....өдөр....цаг
Дууссан.... он.....сар.....өдөр....цаг

VI

Энэ хичээлээр юу хийх вэ?

- *Г, Х үсгийг эгшгээр амилуулах*
- *Дармал, бичмэл бүхий үг, холбоо үг, хялбар үгтэй өгүүлбэрийг унших*
- *Галигаас үндэсний бичгээр бичих*

Хичээлийн сэдэв: **“Эгшгийн эхэн, дунд, адагт ордог хэлбэрээр Г,Х гийгүүлэгчийг амилуулан зөв бичих”**

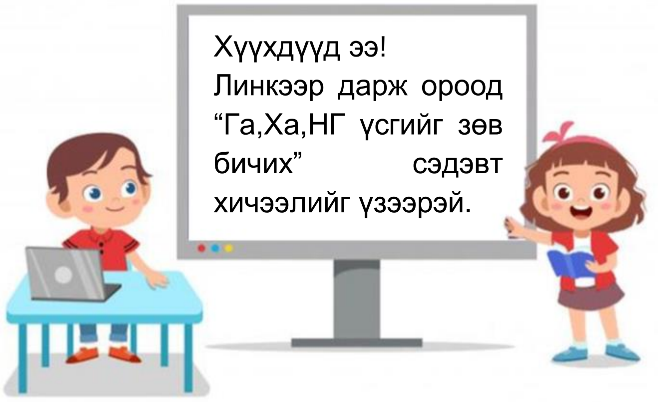

https://econtent.edu.mn/telelesson/6/4/3141

Д 1

Алхам1: Хүснэгтэд өгсөн заавраар “Га толгойт үсэг”-ийг амилуулан бичээрэй.

Байрлал	Гийгүүлэгч			
Эхэнд	1		I	
Дунд	2		II	
Адагт	3		III	

га		гэ		ги		го, гу		гө, гү	
1+а		I+э		I+и		1+ о,у		I+ ө,ү	
2+а		II+э		II+и		2+у		II+ү	
3+ (-а)		II+э		II+э		2+у		II+ү	

Санамж 1

Эр үгэнд ордог “г” үсэг ардаа эгшиггүй болон үгийн төгсгөлд орохдоо урдаа дусалгүй бичигддэг(2,3). Харин ардаа эгшиг авахаараа урдаа 2 дусалтай бичигдэнэ.

Санамж 2

Эм үгэнд ордог “г” үсгийн араас гэдэс орвол нум дотроо эргэдэг. Жишээ нь: “l+ү” гэсэн загварыг үндэсний бичгээр бичвэл “ᠭᠦ” хэмээн бичнэ.

Алхам 2:

- “Га толгойт үсэг”-ийг хүснэгтэд зөв бичсэн бол одоо эр үгийн Г үсгийг амилуулан бичсэн (га, го, гу) хэлбэрийнхээ өмнөх дуслыг арилгаад хараарай.
- Ямар толгойт үсэг харагдаж байна вэ? Мэдээж “Ха толгойт үсэг” харагдаж байгаа биз. Тэгвэл “Га, Ха 2-н ялгаа болоод ижил талыг тоочин бичье.

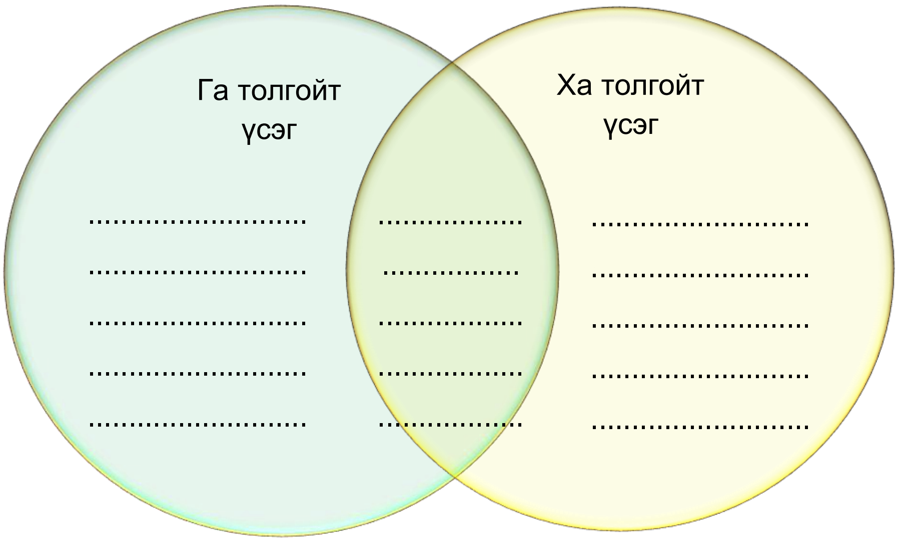

Үсэг бичсэн 2 хажуугийн хэсэгт ялгаатай талыг нь тоочин бичээд голын давхардсан хэсэгт ижил талыг бичээрэй.

Д 2 Дараах үе, үгийг уншаад эр эмээр ялган, холбож зураарай. Эм үгийн г,х үсэг ижил хэлбэрээр бичигддэг тул нэг үг 2 утгад хамаарч болохыг сануулъя.

Г үсэгтэй эр үг	Г үсэгтэй эм үг	Х үсэгтэй эр үг	Х үсэгтэй эм үг

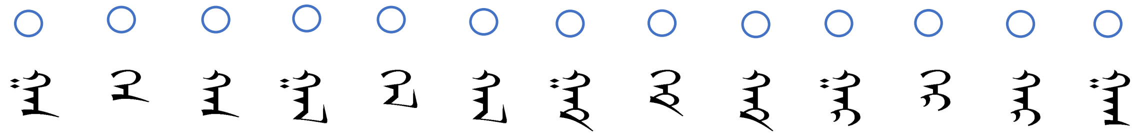

Хүүхдүүд ээ! Үетэй холбоотой дасгалаа ажилласан бол сурах бичгийн 22-р талд байгаа дасгал 3-г ажиллаарай. Маш сонирхолтой дасгал байгаа даа.

Д 3 "Үерхэл нөхөрлөл" гэсэн үгийг олж уншаад, очих замыг зурж тэмдэглээрэй.

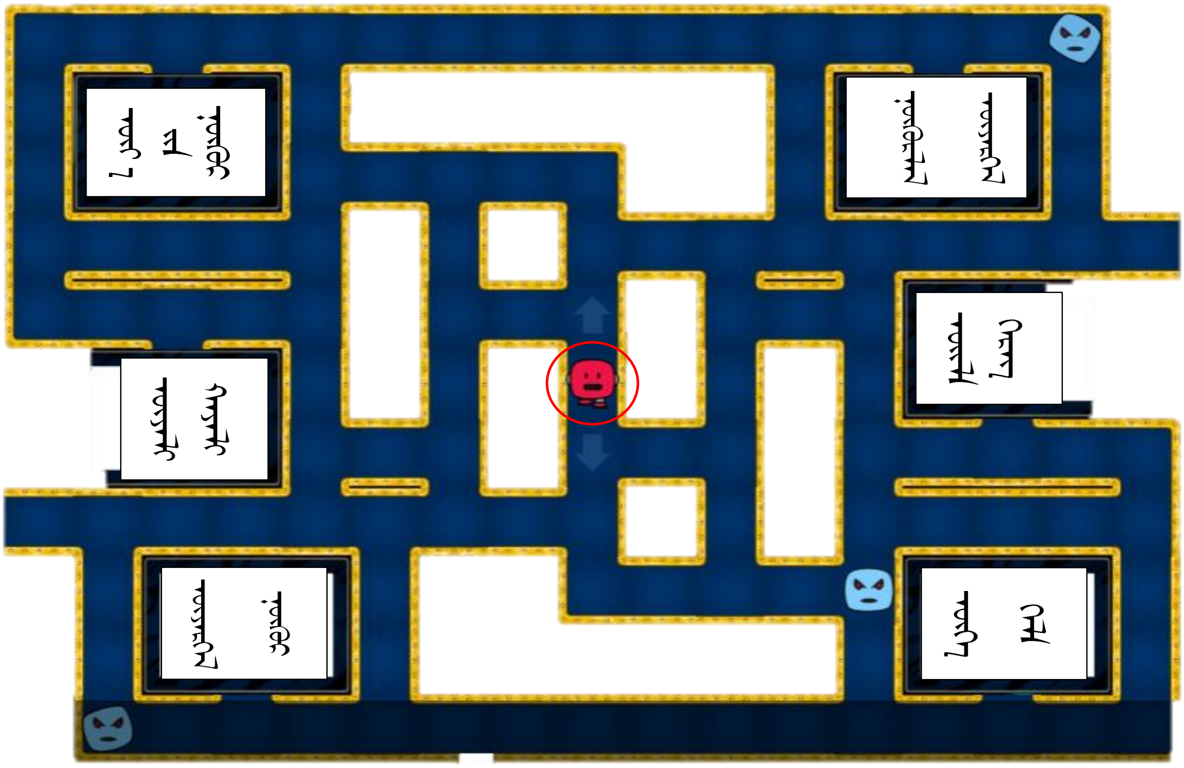

Д 4 Дараах өгүүлбэрүүдийг уншаад, эд зүйлс болоод хийх ажил хүү/охин алиных болохыг харьяаллын утгаар хэлбэржүүлэн гүйцээж бичээрэй. Ингэхдээ сурах бичгийн 24-р талд байгаа тэмдэглэлийг уншаарай.

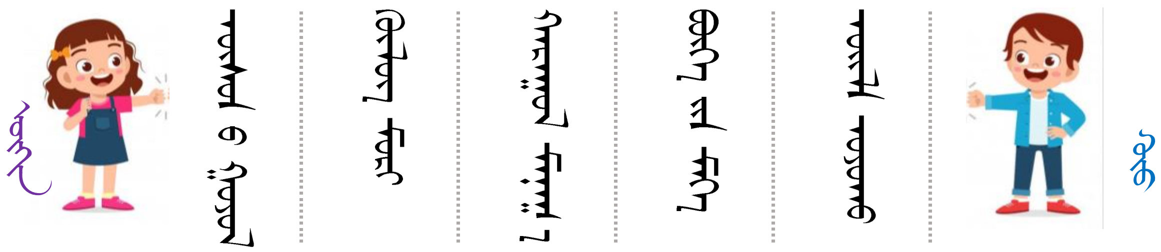

Д 5 Үг бүтээх таавврыг уншаад, анх байсан үг, ахин үүссэн үг 2-г хариулт хэсэгт үндэсний бичгээр бичээрэй.

Таавар -1

Хүний биеийн мөрнөөс
Хурууны үзүүр хүртэлх
Хэсгийн нэрийн өмнөх 2
дуслыг автал
Хатуу юм унах
Хавирахад гардаг таагүй
чимээний нэр болчихов.

Хариулт (......) – (.......)

Таавар -2

Амьдран суух зориулалттай
Хүний бүтээсэн зүйлийн
төгсгөлд орхиц нэмтэл
Албан хэрэг гүйцэтгэхийг
Харилцан тохиролцсоноо
батлах баримт бичгийн нэр
болчихлоо.

Хариулт (......) – (.......)

Д 6 Хүснэгтэд 8 амьтны нэр байгаа бөгөөд эхний үсгийг дугуйлсан тул амьтдын нэрийг дараах хүснэгтээс олж, хүрээлж зураад кириллээр бичээрэй.

Амьтдын тухай

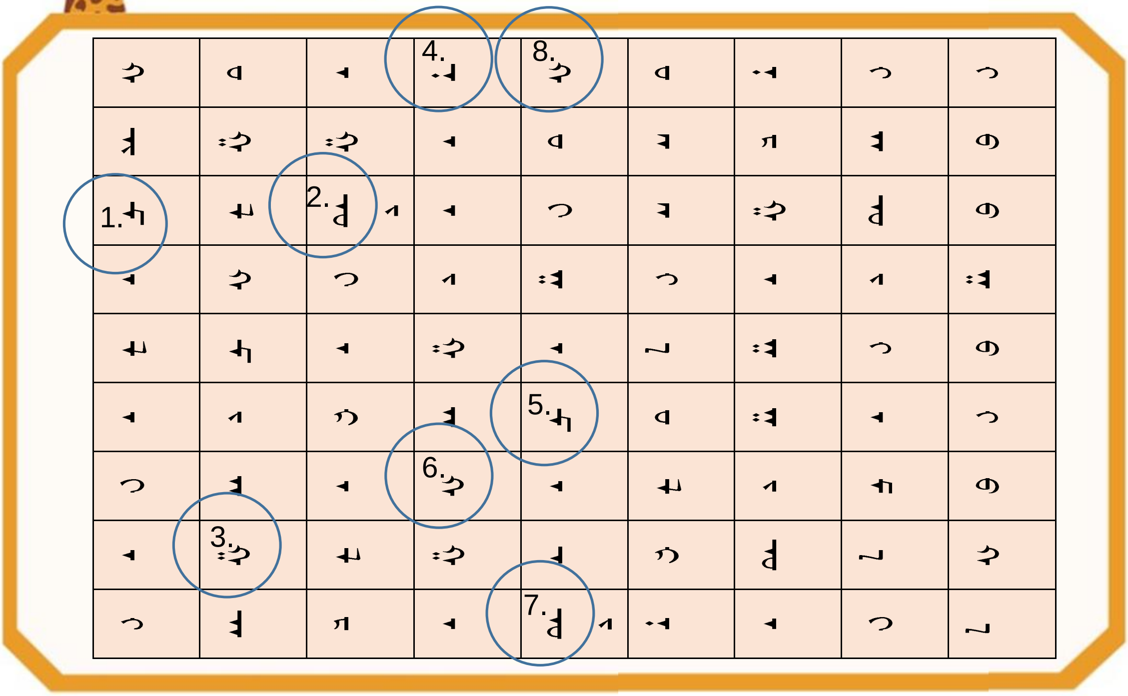

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....
7. ....
8. ....

Д 7 Галигийг үндэсний бичгээр бичээрэй.

Ганг –ун наран, агула-йин орой, морин-у алхуг-а, хөгэрүхүн өхин, эгүдэ хагалг-а, хола ойир-а, хэрхин хиху үү?

Өөрийн үнэлгээ:

Хүүхдүүд ээ, дараах хүснэгтэд ажилласан дасгалын дугаарыг бичээд, багшаасаа асуух, тодруулах, тухайн даалгаврын хүрээнд онцлон тэмдэглэх зүйлээ бичээрэй.

Маш сайн ойлгож хийсэн дасгалууд | ☺ |

Эргэлзэж хийсэн дасгалууд | 😑 |

Тусламж хэрэгтэй дасгалууд | ☹ |

Багшийн тэмдэглэл

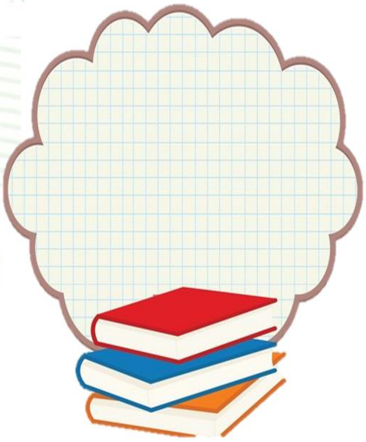

Сурагчийн овог нэр:

Эхэлсэн.... он.....сар.....өдөр....цаг
Дуусан.... он.....сар.....өдөр....цаг

VI

Энэ хичээлээр юу хийх вэ?

- *Б,НГ гийгүүлэгчийг эгшгээр амилуулан бичих*
- *Дуудлага бичлэг тохирдог үг, дармал, бичмэл бүхий үг, холбоо үг, хялбар үгтэй өгүүлбэрийг унших*
- *Галигаас үндэсний бичгээр бичих*

Хичээлийн сэдэв: **“Эгшгийн эхэн, дунд, адагт ордог хэлбэрээр Б, НГ гийгүүлэгчийг амилуулан зөв бичих, унших”**

Д 1 Хүснэгтэд өгсөн заавраар “Ба толгойт үсэг”-ийг амилуулан бичээрэй.

Байрлал	Гийгүүлэгч
Эхэнд	1
Дунд	2
Адагт	3

ба		бэ		би		бо, бу		бө, бү	
1+а		1+э		1+и		1+ о,у		1+ ө,ү	
2+а		2+э		2+и		2+у		2+ү	
2+а		2+э		2+и		2+у		2+ү	

5-3=2 бол Н+Г=?

Н		
+	+	+
Г		
=	=	=
НГ		

Хүүхдүүд ээ!

Сурах бичгийн 26-р талд байгаа “Их инхлэг”-ийн тухай тайлбарыг уншаарай.

Санамж

Галигийн Г үсгийг уншихгүй. Ардаа эгшиггүй Н-ээр дуудна.

Д 2 “Номын нөхөр” эхийг уншаад асуултад хариулаарай.

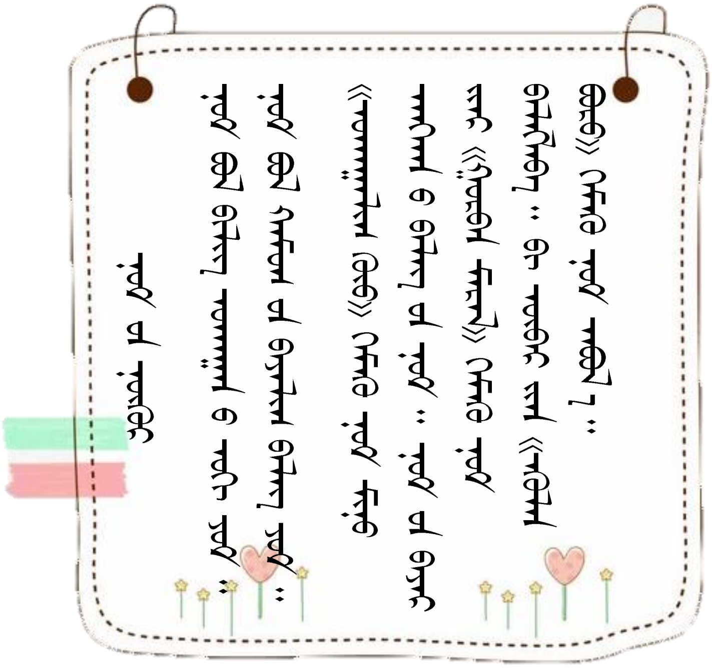

Асуулт:

1. Ном юуны охь вэ?
   ....
2. Хамгийн баялаг бэлэг юу вэ?
   ....
3. Хамгийн анхны бэлгийн ном нь ямар нэртэй ном байсан бэ?
   ....
4. “Үүлэн бор” номыг хэн авч өгсөн бэ?
   ....

Одоо харин сурах бичгийн 29-р талын 9-р дасгал дахь эхийг уншаарай.

Д 3 Үгийн сүлжээг кириллээр бөглөөрэй.

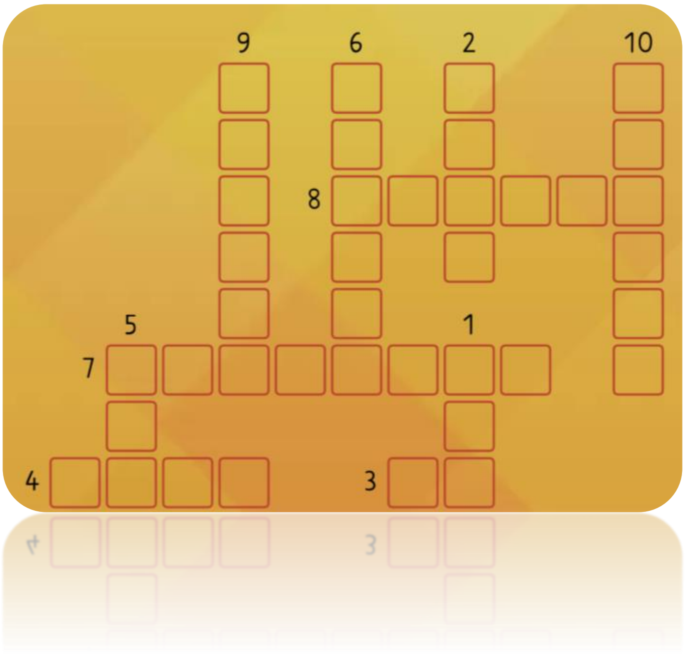

Босоогоор:

1. 2. 5. 6. 9. 10.

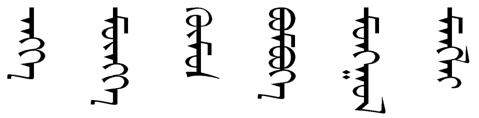

Хөндлөнгөөр:

3. 2. 7. 8.

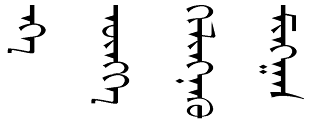

Д 4 Кирилл галигаас үндэсний бичигт буулгана уу.

Абу ург-а абуба. Болурм-а имаган-у эгэдэм идэн-э. Болуд даг-а сургаба. Норбу лам-а-йин сургал номлал сонусдаг. Эрдэм сурун-а гэдэг өндүр агула-йин оргил-ду абаригсан-у адали. Ман-у дэгүү дэгэду сургагули-ду сурдаг.

Өөрийн үнэлгээ:

Хүүхдүүд ээ, дараах хүснэгтэд ажилласан дасгалын дугаарыг бичээд, багшаасаа асуух, тодруулах, тухайн даалгаврын хүрээнд онцлон тэмдэглэх зүйлээ бичээрэй.

Маш сайн ойлгож хийсэн дасгалууд | ☺ |

Эргэлзэж хийсэн дасгалууд | 😐 |

Тусламж хэрэгтэй дасгалууд | ☹ |

Багшийн тэмдэглэл

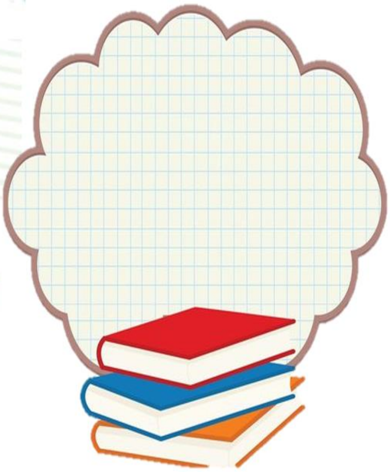

Сурагчийн овог нэр:

Эхэлсэн.... он.....сар.....өдөр....цаг
Дууссан.... он.....сар.....өдөр....цаг

VI

Энэ хичээлээр юу хийх вэ?

- *Д,Т гийгүүлэгчийг эгшгээр амилуулан бичих*
- *Дуудлага бичлэг тохирдог үг, дармал, бичмэл бүхий үг, холбоо үг, хялбар үгтэй өгүүлбэрийг унших*
- *Галигаас үндэсний бичгээр бичих*

Хичээлийн сэдэв: **“Эгшгийн эхэн, дунд, адагт ордог хэлбэрээр Д,Т гийгүүлэгчийг амилуулан зөв бичих”**

Д 1 Хүснэгтэд өгсөн заавраар “Да,Та толгойт үсэг”-ийг амилуулан бичээрэй.

Байрлал	Гийгүүлэгч
Эхэнд	1
Дунд	2
Адагт	3

да		дэ		ди		до, ду		дө, дү	
1+а		1+э		1+и		1+ о,у		1+ ө,ү	
2+а		2+э		2+и		2+у		2+ү	
2+а		2+э		2+и		2+у		2+ү	

Санамж

Т үсэг дангаараа ордоггүй. Эгшгээр амилсан тохиолдолд Д,Т үсэг яг ижилхэн бичигддэг. Дэлгэрүүлэн сурах бичгийн 32-р талаас үзээрэй.

Д 2 Дуудлага бичлэг тохирдог үг гэж юу вэ? Кириллээр унших, үндэсний бичгээр бичих хоёр ижил гэсэн үг. Тэгвэл одоо дуудлага бичлэг тохирдог үгийг үндэсний бичгээр бичээрэй.

Билиг бол арга төл мал түмэн би эрдэм даруу түргэн

Д 3

Эхний хөзрөн карт дээр байгаа үгийг уншаад дараах 4 /A, B, C, D/ хөзрөн картаас тохирох зурагтай олоод, дугуйлаарай.

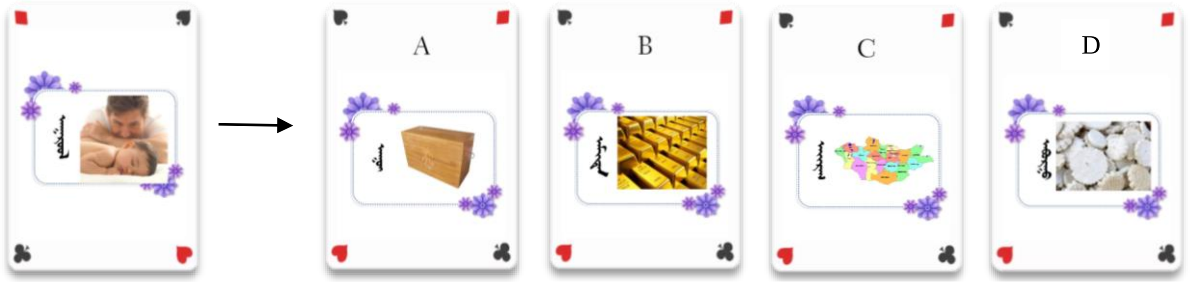

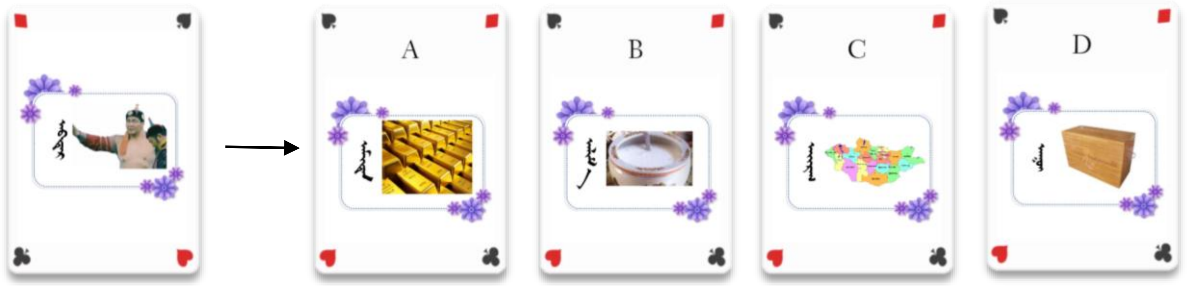

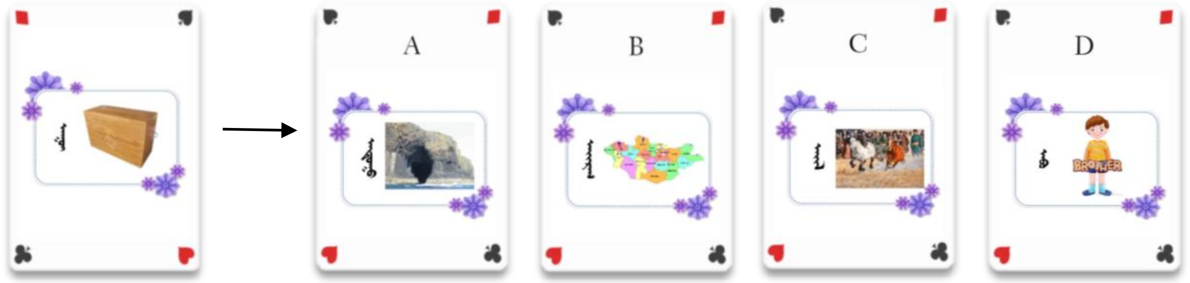

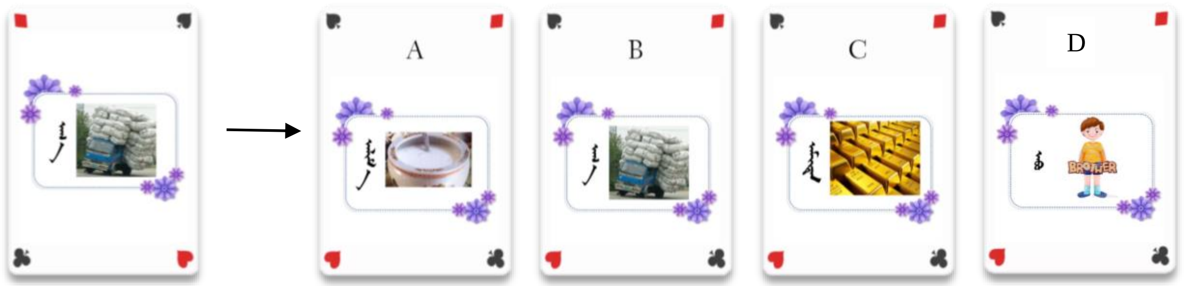

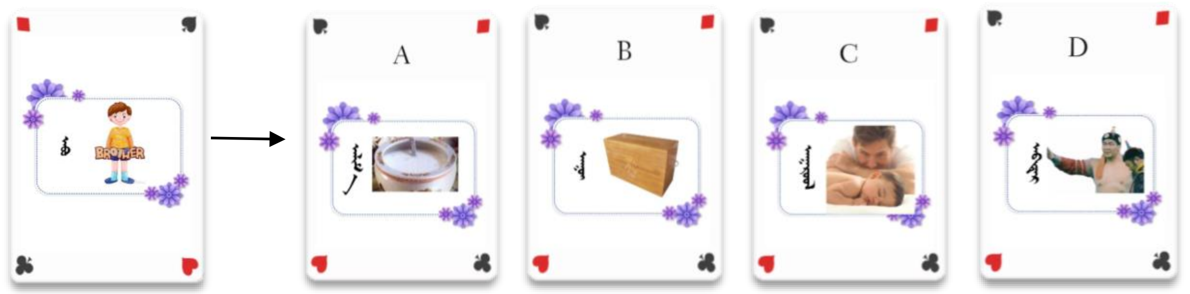

Д 4

Алхам 1: Дараах зургийн дутуу хэсгийг олж, зөв хариуг дугуйлаарай.
Алхам 2: Зураг дээрх бичвэрийг уншаад кириллээр бичээрэй.

1

2

3

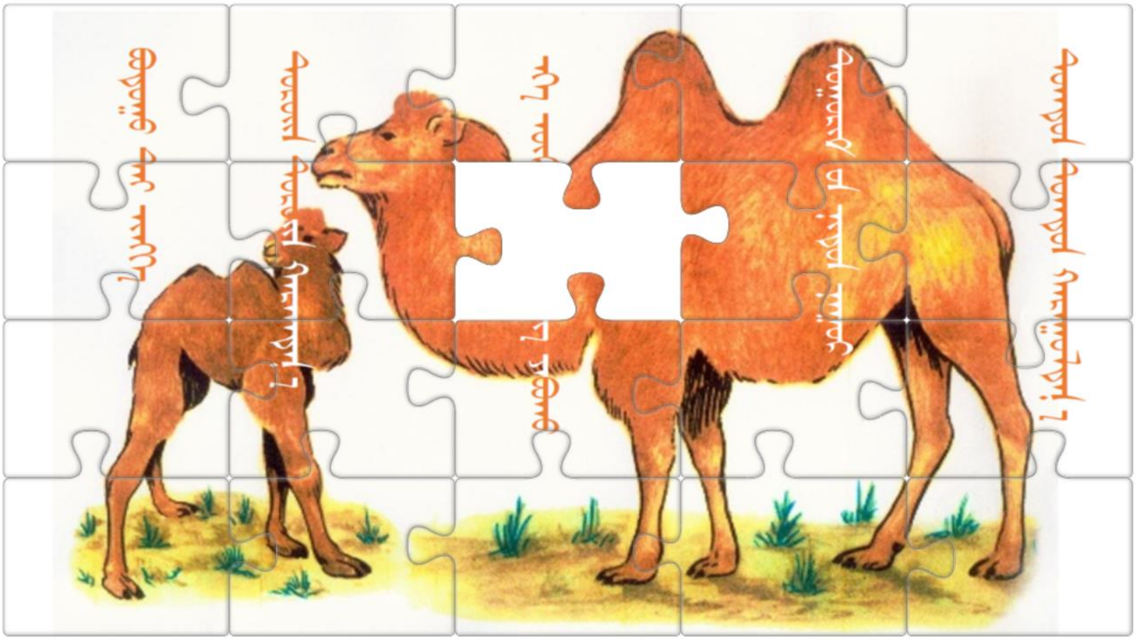

……………………………………………………………… ………………………………………………………………

……………………………………………………………… ………………………………………………………………

………………………………………………………………

Өөрийн үнэлгээ:

Маш сайн ойлгож хийсэн дасгалууд | 😊 |

Эргэлзэж хийсэн дасгалууд | 😐 |

Тусламж хэрэгтэй дасгалууд | ☹ |

Багшийн тэмдэглэл